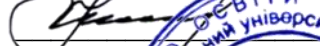

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

Ігор ЦЕПЕНДА
«24» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з

Агрономія

для зарахування на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора
філософії за спеціальністю

Н1 Агрономія

на основі освітнього рівня магістра
(освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста)
при прийомі на навчання у 2025 році
за несуміжною спеціальністю

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 1 від 24 березня 2025 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Агрономії” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю Н1 “Агрономія” при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2025 році за несуміжною спеціальністю.

Програма містить основні питання з агрономії та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні закони землеробства.
2. Зональна система землеробства.
3. Сівозміни, класифікація сівозмін.
4. Перелогова система землеробства. Сучасний стан запущених земель.
5. Сучасний стан та перспективи розвитку ґрунтозахисного землеробства в Україні.
6. Наукові основи обробітку ґрунту, завдання обробітку, технологічні операції.
7. Плоскорізний обробіток ґрунту.
8. Точне землеробство та його характеристика, перспективи розвитку.
9. Мінімізація обробітку ґрунту.
10. Бур'яни, поняття про бур'яни, їх біологічні особливості.
11. Хімічні методи боротьби з бур'янами.
12. Біологічні методи боротьби з бур'янами
13. Агротехнічні методи боротьби з бур'янами.
14. Бур'яни, їх класифікація та заходи боротьби з ними.
15. Ландшафтне землеробство.
16. Екологічне та організаційно-господарське значення сівозмін, розміщення основних сільськогосподарських культур.
17. Особливості обробітку осушених земель.
18. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку.
19. Поживний режим ґрунту та його регулювання.
20. Система землеробства та її розвиток.
21. Мінеральні добрива, їх види та характеристика.

22. Ґрунтозахисна система землеробства з контурно-меліоративною організацією території.
23. Система заходів по запобіганню ерозійних процесів. Основні елементи ґрунтозахисної системи.
24. Система землеробства в Прикарпатті (передгірських районах).
25. Біологізація землеробства як фактор стабільного розвитку агросфери.
26. Короткоротаційні, динамічні сівозміни, проектування і освоєння сівозмін.
27. Обробіток ґрунту в умовах прояву водної ерозії.
28. Землеробство на меліорованих землях.
29. Смугове землеробство на силових землях (смугове, буферно-контурне землеробство).
30. Система заходів по відновленню родючості деградованих земель.
31. Класифікація систем землеробства та історія його розвитку.
32. Походження, будова і склад землі.
33. Ендогенні процеси і їх роль у формуванні земної кори.
34. Екзогенні процеси і їх роль у формуванні земної кори.
35. Предмет і завдання ґрунтознавства, історія розвитку та значення.
36. Поняття про ґрунт.
37. Мінеральна частина ґрунту, її склад і значення.
38. Загальна схема процесу ґрунтоутворення.
39. Уява про фактори ґрунтоутворення та ґрунтові режими.
40. Значення факторів, умов і режимів для ґрунтоутворення.
41. Органічна частина ґрунту, її склад, властивості, значення.
42. Ґрунтовий вбирний комплекс. вбирна здатність ґрунтів.
43. Розвиток наук про колоїди та вбирну здатність ґрунтів.
44. Будова, склад, походження, класифікація та властивості колоїдів. Стан колоїдів, коагуляція та пептизація.
45. Буферність ґрунтів. Хімічна меліорація кислих і засолених ґрунтів та її обґрунтування.
46. Значення кислотності й лужності в лісорослинних властивостях ґрунтів.
47. Структура, фізичні, фізико-механічні і водні властивості ґрунтів.
48. Якісні показники структури ґрунту - форма, розміри, водотривкість, міцність, пористість.
49. Загальні фізичні властивості ґрунтів – щільність твердої фази, щільність складення, пористість.
50. Фізико-механічні властивості – пластичність, липкість, набрякання, усадка, зв'язність, твердість, опір ґрунту під час обробітку.
51. Вплив гранулометричного складу, структури, вмісту гумусу і складу увібраних катіонів на фізичні і фізико-механічні властивості ґрунту.
52. Властивості, стан, форми зв'язку та категорії води в ґрунті.
53. Водні властивості ґрунту.
54. Ґрунтовий розчин, повітряні та теплові властивості ґрунтів.
55. Поняття про ґрунтовий розчин і його значення для ґрунтоутворення.
56. Окисно-відновні режими та їх типи. Екологічне значення ґрунтового розчину та окисновідновних процесів у ґрунтах.

57. Повітряний і тепловий режим ґрунтів. Джерела надходження тепла та повітря в ґрунт.
58. Родючість ґрунту та її оцінка за допомогою ґрунтових аналізів. Поняття про родючість ґрунту.
59. Фактори ґрунтоутворення і ґрунтоутворні процеси. Закономірності географічного поширення ґрунтів.
60. Класифікація, номенклатура та діагностика ґрунтів.
61. Закономірності розміщення ґрунтів у просторі та ґрунтовогеографічне районування.
62. Ґрунти Полісся.
63. Колообіг азоту в природі. Втрати азоту з ґрунту. Джерела надходження азоту в ґрунт.
64. Колообіг фосфору в природі. Значення фосфору для рослин.
65. Колообіг калію в природі. Роль калію і його перетворення в рослині. Вміст калію в ґрунті.
66. Поняття про комплексні добрива, класифікація комплексних добрив.
67. Склад і властивості бактеріальних препаратів.
68. Виробництво, застосування і зберігання органо-мінеральних добрив.
69. Нові добрива, технології їх виготовлення та використання.
70. Управління ґрунтовими режимами.
71. Утилізація і знешкодження відходів агросфери.
72. Агрохімічний сервіс, його планування та організація.
73. Мікроелементи, значення їх для рослин. Які добрива містять мікроелементи?
74. Поняття про комплексні добрива, їх класифікація.
75. Склад і властивості бактеріальних препаратів.
76. Біохімічний склад урожаю сільськогосподарських культур. Повітряне та кореневе живлення рослин.
77. Визначення економічної ефективності використання добрив.
78. Мета і основні завдання науки кормовиробництва.
79. Завдання і складові частини кормовиробництва як галузі с.-г. виробництва.
80. Основні принципи організації кормової бази.
81. Особливості системи інтенсивного кормовиробництва.
82. Стан та перспективи розвитку кормовиробництва в Україні.
83. Загальні вимоги до кормів.
84. Показники якості та поживності корму.
85. Класифікація польових кормових культур за їх господарським призначенням.
86. Типи рослин за скоростиглістю, тривалістю життя та довголіття.
87. Значення зернокормових культур у зміцненні кормової бази.
88. Біологічні особливості та технологія вирощування гороху польового.
89. Біологічні особливості, кормова цінність, технологія вирощування та особливості використання в годівлі тварин сої.
90. Біологічні особливості, кормова цінність та технологія вирощування кукурудзи на фураж.

91. Значення, частка, основні види та біологічні особливості однорічних кормових трав у кормовиробництві.
92. Особливості технології вирощування однорічних злакових кормових трав на зелений корм.
93. Особливості технології вирощування однорічних бобових кормових трав на зелений корм.
94. Кормове, агротехнічне та природоохоронне значення багаторічних трав.
95. Біологічні особливості, кормове значення та технологія вирощування тонконогу лучного.
96. Кормове значення, біологічні особливості та технологія вирощування люцерни посівної на зелений корм.
97. Значення силосу в годівлі тварин.
98. Теоретичні основи силосування зелених рослин. Етапи силосування.
99. Технологія приготування та зберігання силосу.
100. Добір сировини та класифікація рослин за придатністю до силосування.
101. Фактори, що впливають на якість силосу та способи їх регулювання.
102. Сховища для заготівлі силосу.
103. Місце та зростаюча роль рослинництва в житті суспільства.
104. Сучасний стан та перспективи розвитку рослинництва в Україні та світі.
105. Місце рослинництва України в світовій спільноті країн.
106. Причини, що стримують зростання виробництва продукції рослинництва, шляхи їх подолання і забезпечення населення чистою фізіологічно повноцінною продукцією.
107. Досвід вітчизняного та зарубіжного рослинництва у розробці та удосконаленні технологій вирощування культур.
108. Предмет, цілі і завдання рослинництва як науки. Основні проблеми рослинництва.
109. Роль науки в інтенсифікації рослинництва.
110. Пріоритет вітчизняних вчених в розвитку наукових основ рослинництва.
111. Екологічні та економічні принципи розміщення польових культур.
112. Ріст і розвиток рослин: періоди, фази, етапи, стадії росту і розвитку в онтогенезі, міжнародні шкали росту і розвитку рослин.
113. Групування рослин польової культури за тривалістю життя, відношенням до факторів зовнішнього середовища та господарським використанням.
114. Посів як фотосинтезуюча система. Структура рослини і структура посіву як основні фактори формування високопродуктивного агроценозу.
115. Основні закономірності формування високопродуктивного посіву.
116. Біологічна і агротехнічна суть технологій.
117. Біологічні особливості і вимоги культур до факторів урожайності як основа розробки високоефективних технологій.
118. Наукові основи сортової технології.
119. Агрокліматичне районування сільськогосподарських культур.
120. Наукове обґрунтування строків сівби, площ живлення, способів сівби і глибини загортання насіння.

121. Оптимальна площа живлення як основа вибору способу сівби і норми висіву насіння. Способи формування густоти стояння рослин.
122. Особливості передпосівної підготовки насіння до сівби основних груп польових культур.
123. Принципи вибору заходів догляду за посівами різних груп культур.
124. Вилягання рослин та шляхи його попередження.
125. Біологічні особливості дозрівання культур, принципи вибору строків та способів збирання врожаю.
126. Якість продукції рослинництва. Методи оцінки якості продукції.
127. Фізіологічна повноцінність та споживчі властивості продукції рослинництва.
128. Проблеми охорони довкілля в інтенсивному веденні рослинництва захисту рослинницької продукції від фізичного і фізіологічного забруднення.
129. Принципи програмування урожаїв.
130. Розрахунок програмованих урожаїв за ресурсами ФАР, волого- і теплозабезпеченням, якісною оцінкою земель, ресурсами добрив, потенціальними властивостями сорту, гібриду.
131. Оцінка посівів за використанням ФАР. Розрахунки фітометричних показників під запрограмовану урожайність.
132. Розрахунки потреби у воді, мінеральних та органічних добривах.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аверчев О. В., Сидякіна О. В. Ґрунтознавство: практикум. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 136 с.
2. Антипова Л. К. Кормовиробництво та луківництво: опорний конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2018. 115 с.
3. Антипова Л.К. Кормовиробництво та луківництво; опорний конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПІ «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» денної форми ЗВО. Миколаїв. МНАУ. 2022. 113 с.
4. Агрохімія / В. М. Городній, С. І. Мельник, А. С. Маліновський А.С. К.: Алефа, 2003.
5. Агрохімія. / І. М.Карасюк, О. М. Геркіял. К.: Вища школа, 1995.
6. Актуальні сівозміни: новий погляд на класику 6 монографія / Я.М. Гадзадо, А.С. Заришняк, А.В. Черенков, М.С. Шевченко. Дніпро : «Роял Принт», 2017. 92 с.
7. Антипова Л.К. Кормовиробництво. Конспект лекцій. для студентів ІV курсу факультету агротехнологій. Миколаїв, МНАУ, 2014. 115 с.
8. Бабич А.О. Методика проведення дослідів по кормовиробництву. Вінниця, 1994. 87 с.
9. Веремеєнко С.І., Шевчук М.Й. Лісове ґрунтознавство. Підручник./ за ред.. С.І. Веремеєнка. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2016, 335с.
10. Вітвіцький С.В., Богданович Р.П., Капшик М.В. Ґрунтознавство з основами геології. Навчальний посібник . К.: Видавництво, 2017. 287с.

11. Влох В.Г., Кириченко Н.Я., Когут П.М. Луківництво. К.: Урожай, 2003. 390 с.
12. Григорів Я.Я., Турак О.Ю., Турак О.Д., Карбівська У.М. Грунтознавство з основами геології. Генезис, класифікація та властивості ґрунтів. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2024. 239 с.
13. Григорів Я.Я., Турак О.Д. Методичні вказівки до виконання лабораторних і практичних робіт з дисципліни «Грунтознавство з основами геології» для студентів спеціальності 201 Агрономія денної форми навчання. Івано-Франківськ, 2024. 94 с.
14. Господаренко В. М. Агрохімія мінеральних добрив. Київ, 2003.
15. Добрива та їх використання / І. І. Марчук, В. М. Макаренко, В. Є. Розтальний. Київ, 2002.
16. Лактіонов М.І., Дегтярьов В.В., Дегтярьов Ю.В., Крохін С.В., Казюта О.М., Казюта А.О., Гавва Д.В., Новосад К. Б., Резнік С. В. Агрогрунтознавство. Навчальний посібник. У двох частинах. Частина 1. Загальне ґрунтознавство. Видавництво: БіоТехКнига. 2025. 326 с.
17. Дослідна справа в агрономії. Книга перша: Теоретичні аспекти дослідної справи. Рожков А.О., Пузік В. К., Каленська С. М., Пузік Л. М. та ін. Харків: Майдан, 2016. 300 с.
18. Єрмакова П.М., Івановська Р.Т., Шевніков М.Я. Кормовиробництво: Навчальний посібник. К., 2008. 396 с.
19. Застосування основних елементів екологічно збалансованих систем землеробства в аграрних господарствах Степу з різними формами власності (науково-практичні рекомендації) / А.С. Заришняк, Л.А. Пилипенко, В.Ф. Камінський, В.О. Удовицький, А. В Черенков, М.С. Шевченко, Є.М. Лебідь, О.І. Циліорик, Л.М. Десятник, Ф.А. Льоринець. Дніпропетровськ: друкарський цех ДУ ІСГСЗ, 2015. 30 с.
20. Зінченко О.І. Кормовиробництво. К.: Вища школа, 1994. 440 с.
21. Зінченко О.І., Демидась Г.І., Січкара А.О. Кормовиробництво. Навчальне видання. 3-є вид., доп. і перероб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 516 с.
22. Іванік О.М., Менасова А.Ш., Крочак М.Д. Загальна геологія. Навчальний посібник. Київ, 2020. 205 с.
23. Каленська С. М., Дмитришак М. Я., Мокрієнко В. А. Зернові та зернобобові культури : навч. посіб. Вінниця : ТОВ Твори, 2019. 356 с.
24. Каленська С. М., Єрмакова Л. М., Паламарчук В. Д., Поліщук І. С. Біологія та екологія сільськогосподарських рослин. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2013. 712 с.
25. Каленська С.М., Мокрієнко В.А., Антал Т.В. Рослинництво: навчальний посібник. Київ: Прінтеко, 2024. 536 с.
26. Кургак В.Г. Лучні агрофітоценози. Київ: ДІА, 2010. 374 с.
27. Кормовиробництво та луківництво: навч. посіб. / В. І. Григор'єв, Є. М. Огурцов, М. А. Бобро, В. Г. Міхєєв; За ред. Є. М. Огурцова. Харків: ХНАУ. 2021. 512 с.

28. Концепція модернізації системи використання сучасної сільськогосподарської техніки в наукових дослідженнях / Я. М. Гадзало, А. В. Черенков, М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель, Є. М. Лебідь, В. С. Циков та ін. Дніпропетровськ : Вид-во Роял-Принт, 2016. 12 с.

29. Концепція нормативно-правової та технологічної підтримки землеробства і екологічної безпеки використання ріллі / Я. М. Гадзало, М. І. Башенко, А. С. Заришняк, О. О. Івашенко, Л. А. Пилипенко, А. В. Черенков, М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель та ін. Дніпропетровськ : Друкарський цех ДУ ІСГСЗ, 2016. 30 с.

30. Кормові культури: селекція та технологія вирощування: Монографія/ За ред. д.с.-г.н. Панахид Г.Я. Оброшине: Видавництво Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН, 2022. 212 с.

31. Єщенко В.О., Копитко П.Г., Карнаух О.Б., Накльока Ю.І. Землеробство: підручник. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2022. 420 с.

32. Макаренко П.М., Демидась Г.І. Рослинництво з основами кормовиробництва. В. ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. 650 с.

33. Методика селекційного експерименту у рослинництві. [Ермантраут Е. Р., Гопцій Т. І., Каленська С. М. та ін.]. Харків: Видавництво Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. 2014, 229 с.

34. Міжнародні правила аналізу насіння / Волкодав В.В., Каленська С.М., Новицька Н.В., Бельдій Н.М. / Гриф МОН України. К., 2011. 390 с.

35. Назаренко І. І., Польчина С. М., Нікорич В. А. Ґрунтознавство. Чернівці, 2003. 400 с.

36. Насіннезнавство та методи визначення якості насіння с.-г. культур / під заг. ред. Каленської С.М. Каленська С.М. Новицька Н.В., Жемойда В.Л. та ін./ гриф МОН/ Вінниця: ФОП Данилюк, 2011. 320 с.

37. Охорона ґрунтів / М. К. Шикуча, О. Ф. Гнатенко та ін. К. : Знання, 2001. 398 с.

38. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур: підручник. – 5-те вид., виправ., доповн.- Львів: НВФ «Українські технології», 2020. 806 с.

39. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур: підручник.- 5-те вид., виправ., допов. Львів: НВФ "Українські технології", 2020. 806 с.

40. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів. У двох частинах. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 400 с.

41. Позняк С. П., Красеха Є. Н. Ґрунтово-географічні дослідження. Понятійно-термінологічний словник. Львів-Одеса, 1999. 96 с.

42. Позняк С. П., Красеха Є. Н. Чинники ґрунтоутворення. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 400 с.

43. Примак І. Д., Купчик В. І., Лозінський М. В., Войтовик М. В., Панченко О. Б., Косолап М. П., Коваленко В. П., Федорук Ю. В., Левандовська С. М., Панченко І. А. За ред. І. Д. Примака. Агрономічне ґрунтознавство. Нілан, 2017. 580 с.

44.Примак І., Панченко О., Лозинська Т., Караульна В., Федорук Ю., Єзорковська Л., Покотило І., Хахула В. Землеробство. Вінниця: «Твори», 2020. 578 с.

45.Примак І., Танчик С., Литвинов Д., Центило Л. Землеробство. Київ: ЦП Компринт, 2019. 365 с.

46.Рекомендації з оцінки економічної, екологічної та біоенергетичної ефективності систем землеробства / Я. М. Гадзало, А. В. Черенков, М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель, Є. М. Лебідь, В.С. Циков та ін. Дніпропетровськ : Вид-во Роял-Принт, 2016. 36 с.

47.Рожков А. О., Каленська С. М., Пузік Л. М., Музафаров Н. М. Дослідна справа в агрономії. Книга друга: Статистична обробка результатів агрономічних досліджень. Харків, 2016. 298 с.

48. Рослинництво // Шевчук О.Я., Каленська С.М., Дмитришак М.Я., Козяр О.М., Демидась Г.І./ К.: НАУ, 2005. 512 с.

49. Системи землеробства і технології вирощування сільськогосподарських культур (основні завдання, методи, параметри функціонування агросистем) / А. В. Черенков, М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель, Є. М. Лебідь, В. С. Циков, Б. В. Дзюбецький та ін. Дніпропетровськ: Друкарський цех ДУ ІСГСЗ, 2016. 28 с.

50. Смага І. С., Черлінка В. Р., Дмитрук Ю. М. Землеробство. Фактори життя рослин і родючість ґрунту : навч. посібник. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 128 с.

51. Тонха О.Л., Богданович Р.П., Євпак І.В., Семенюта І.Л. Ґрунтознавство з основами геології: навчальний посібник. Київ: 2024. 238 с.

52. Танчик С.П. [та ін.]. Технологія виробництва продукції рослинництва. (Розділ дисципліни «Технологія вирощування та зберігання сільськогосподарської продукції») : навчальний посібник. Видання друге, доповнене і перероблене. К. : НУБіП України, 2023. 268 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.